

Infoblad Bouwbesluit 2012

Riolering en gemeentelijke watertaken

ISSO

NEN

Rijksoverheid

Stichting RIONED

Uneto-Vni

1. Inleiding

Vanaf 1 april 2012 is het Bouwbesluit 2012 in werking. De voor de riolering relevante voorschriften in dit herziene besluit gaan over de aanwezigheid en de kwaliteit van de gebouwriolering. Dit is het deel van de afvoerleidingen voor huishoudelijk afvalwater en hemelwater dat zich binnen en aan het gebouw bevindt. De lozingstoestellen zelf zoals een wastafel of wc-pot vallen daar niet onder. Daarnaast bevat het nieuwe Bouwbesluit de rioleringsvoorschriften die voorheen in de gemeentelijke bouwverordening stonden (al dan niet aangepast). Naast de bouwtechnische eisen aan de uitvoering, gaat het hierbij om de regels voor de (bouwtechnische) mogelijkheid om op het openbare riool aan te sluiten. De voorschriften in het Bouwbesluit 2012 moeten voorkomen dat een nadelige situatie voor de gezondheid ontstaat.

Afstemming met andere regelgeving

2 <

Het Bouwbesluit 2012 is voor riolering afgestemd op de wijzigingen in de milieuregelgeving. Zo zijn begrippen en begripsbepalingen nu eenduidig. Daarnaast bepaalt de milieuregelgeving voortaan waar welke lozingen mogen plaatsvinden, het Bouwbesluit 2012 bevat alleen de bouw- en installatietechnische eisen voor onder andere de op het openbare riool aan te sluiten afvoervoorzieningen. Daarmee is een samenhangend geheel ontstaan van de zorgplichten in de Wet milieubeheer en de Waterwet, de lozingsbesluiten, het Bouwbesluit en de normering in NEN 3215.

Landelijk uniforme regels

De voorschriften in het Bouwbesluit 2012 zijn landelijk uniform. Met de inwerkingtreding daarvan op 1 april 2012 vervallen de tot nu toe geldende rioleringsvoorschriften in gemeentelijke bouwverordeningen. Een gemeente kan dan geen technische eisen anders dan op basis van het Bouwbesluit meer stellen aan een aansluiting voor huishoudelijk afvalwater of hemelwater, ook niet via een aansluitverordening.

Inhoud infoblad

Dit infoblad gaat specifiek in op de regelwijzigingen die betrekking hebben op de riolering binnen de perceelgrens. Ook komen de regels aan bod die gemeenten wél aan aansluitingen kunnen stellen.

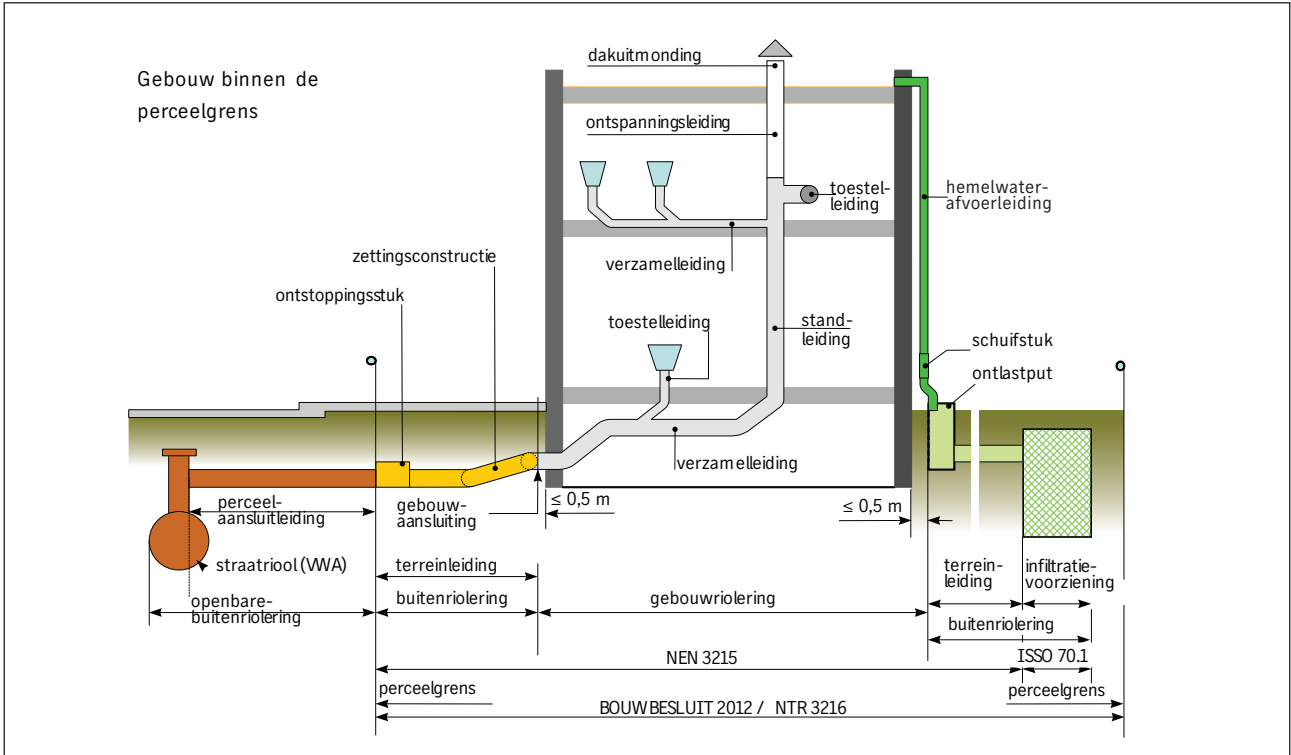
2. Reikwijdte: het gehele perceel

Het Bouwbesluit 2003 bevatte vooral regels voor de riolering in en aan bouwwerken, met een enkele uitzondering voor die op het perceel. Dat gold ook voor de aangewezen bepalingsmethoden in NEN 3215. De bouwverordening richtte zich op het gehele perceel. Het Bouwbesluit 2012 en de herziene NEN 3215 richten zich nu op het gehele perceel. De definities en begripsbepalingen zijn geharmoniseerd en worden in documenten van Stichting RIONED, NEN, Uneto-VNI, ISSO en in de bouwregelgeving eenduidig gebruikt. De figuren 1 en 2 visualiseren de begrippen.

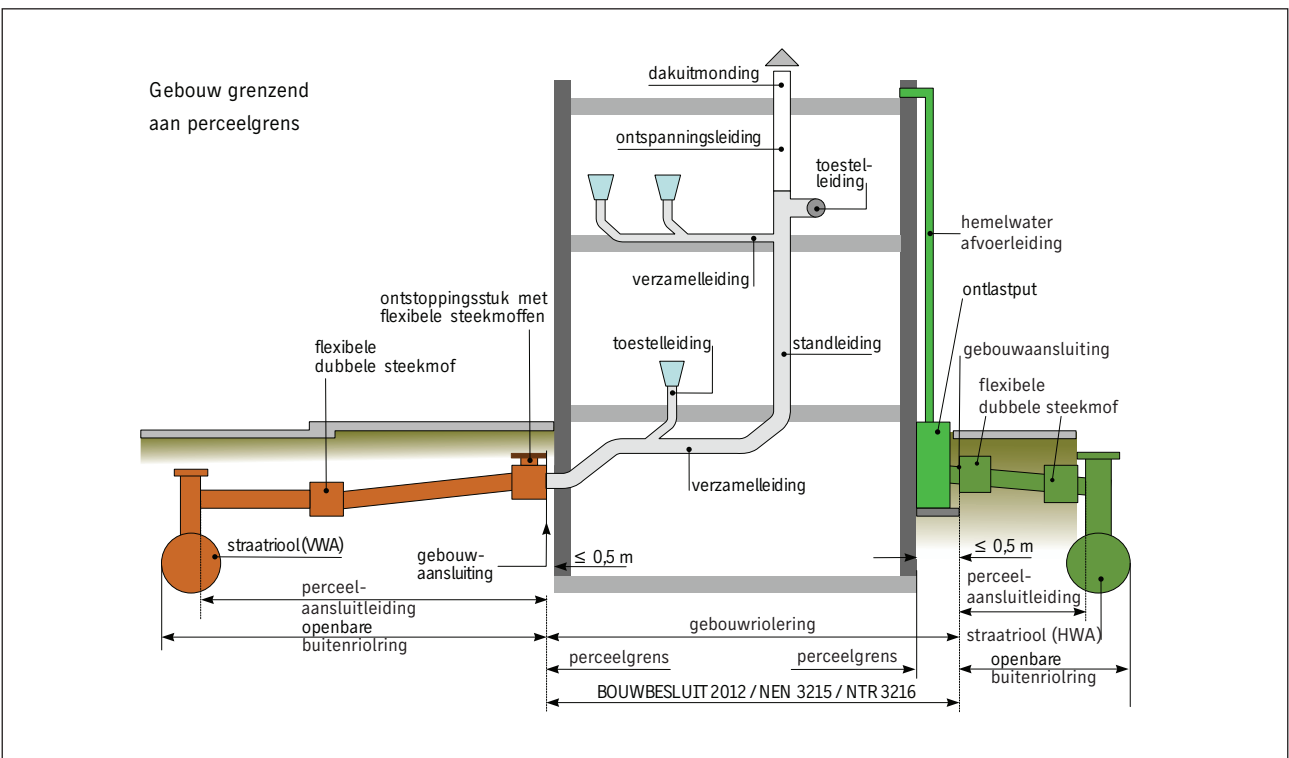
In figuur 1 ziet u de situatie waarin een woning aan de voor- en achterkant een tuin heeft. Het hemelwater van de woning infiltreert op eigen terrein. In figuur 2 ziet u de situatie zonder tuin. Hier gaat het hemelwater naar het openbare riool. Voor het overzicht zitten de aansluitingen in het schema aan beide kanten van de woning. In de praktijk zullen de aansluitingen aan de voorzijde van de woning zitten. Op het perceel aanwezige afvoerputten (kolken) moeten qua uitvoering en capaciteit ook aan het Bouwbesluit 2012 en NEN 3215 voldoen.

Grensafbakening: Bouwbesluit gaat niet over openbaar terrein

Het Bouwbesluit 2012 gaat niet over perceelaansluitingen die in het openbare terrein liggen, omdat het veronderstelt dat de gemeente die beheert.

Figuur 1 Overzicht reikwijdte en definities bij woning met tuin en hemelwaterinfiltratie op eigen terrein

Figuur 2 Overzicht reikwijdte en definities bij woning op perceelgrens en aansluiting op riolering

3 Uitwerking in de voorschriften

Huishoudelijk afvalwater

Artikel 6.16 van het Bouwbesluit 2012 schrijft onder meer voor dat bij nieuwbouw de gebouwriolering voor huishoudelijk afvalwater voldoet aan NEN 3215.

Dit geldt voor de capaciteit en de lucht- en waterdichtheid van de afvoer en voor de uitmonding en capaciteit van de ontspanningsleiding. Voor bestaande bouwwerken bevat artikel 6.16 een andere bepaling. Hierbij moet de huishoudelijk afvalwaterafvoer een zodanige capaciteit hebben dat elk daarop aangesloten lozingstoestel binnen vijf minuten is te legen. Wel moet de lucht- en waterdichtheid conform NEN 3215 zijn.

Volgens artikel 6.18, lid 3d moet een terreinleiding voor huishoudelijk afvalwater een voldoende inwendige middellijn hebben.

Hemelwater

4 < Artikel 6.17 schrijft voor dat bij nieuwbouw de gebouwriolering voor hemelwater een capaciteit heeft die ten minste overeenkomt met NEN 3215. Dit voorschrift geldt niet voor bestaande bouwwerken.

NEN 3215

In NEN 3215 staan bepalingmethoden voor:

- de afvoercapaciteit van de gebouwriolering voor huishoudelijk afvalwater en hemelwater;
- de afvoercapaciteit van de terreinleidingen (buitenriolering) voor huishoudelijk afvalwater en/of hemelwater;
- de ontlastcapaciteit van de ontlastput.

Het Bouwbesluit 2012 wijst NEN 3215 in z'n geheel aan. De norm beschrijft bij het toepassingsgebied welke technische voorwaarden gelden om de bepaling te kunnen uitvoeren. Als een bepaling om technische redenen niet is uit te voeren, is een beroep mogelijk op de gelijkwaardigheidsbepaling in artikel 1.3 van het Bouwbesluit 2012.

4 Aandachtspunten in relatie tot overige regelgeving

De eisen voor lozingen van huishoudelijk afvalwater, hemel-, grond-, bedrijfsafval- en overig afvalwater vindt u in de lozingsbesluiten. Deze eisen sluiten aan op het Bouwbesluit, maar kunnen extra aspecten bevatten.

4.1 Aansluitplicht vervallen

Afvalwaterlozingen zijn via de milieu- en waterregeling geregeld in de lozingsbesluiten. Als lozen anders dan via de openbare riolering is verboden, ligt aansluiting daarop voor de hand. Daarom is de aansluitplicht uit het Bouwbesluit verdwenen. Dit voorkomt de administratieve last van ontheffingen van de aansluitplicht in het buitengebied, waar lozingen zijn toegestaan onder de voorwaarden in de lozingsbesluiten.

4.2 Huishoudelijk afvalwater: meestal aangesloten

In artikel 6.18, lid 5a staat: "indien voor de afvoer van huishoudelijk afvalwater een openbaar vuilwaterriool of een systeem als bedoeld in artikel 10.33, tweede lid, van de Wet milieubeheer aanwezig is waarop aangesloten kan worden". Dit betekent dat als een aansluiting mogelijk is, deze ook wordt gemaakt, tenzij de gebouweigenaar daarop geen prijs stelt (aansluiting is tenslotte niet verplicht, zie paragraaf 4.1). Maar wanneer aansluiting mogelijk is, mag de eigenaar of gebruiker zijn huishoudelijk afvalwater niet op een andere manier lozen, ook niet na eigen zuivering. Daarom zal de eigenaar in het algemeen wel een aansluiting willen.

4.3 Gemeente bepaalt wat met hemelwater gebeurt

In artikel 6.18, lid 5b staat de passage: "indien voor de afvoer van hemelwater een openbaar hemelwaterstelsel of een openbaar vuilwaterriool aanwezig is waarop aangesloten kan worden en hemelwater op dat stelsel of riool mag worden gebracht". Deze formulering wijkt af van die van huishoudelijk afvalwater. Essentieel hierin is "mag worden gebracht". De perceelegeenaar heeft de eerste verantwoordelijkheid voor de opvang van hemelwater. De gemeente geeft aan of de perceelegeenaar het hemelwater op het openbaar hemelwaterstelsel of openbaar vuilwaterriool mag lozen of niet. Alleen als de perceelegeenaar het niet op eigen terrein kan verwerken, heeft de gemeente een ontvangstplicht. Een gemeente mag natuurlijk wel hemelwater accepteren, ook als zij

hiertoe niet is verplicht. Elke gemeente moet haar beleid voor de afvoer van huishoudelijk afval- en hemelwater vastleggen in het gemeentelijk rioleringsplan (GRP).

Als door een verbod op het lozen van hemelwater op het openbaar riool de perceeleigenaar het hemelwater op eigen terrein moet infiltreren, kan een gemeente op grond van het Bouwbesluit 2012 niet direct eisen stellen aan de voorziening. De perceeleigenaar mag zelf bepalen welke voorziening hij gebruikt en met welke berging en infiltratiecapaciteit. Wel moet hij op grond van artikel 6.15, lid 1 aantonen dat de voorziening het water kan verwerken en geen overlast oplevert voor naburige percelen. Is dat niet aannemelijk, dan kan de gemeente de omgevingsvergunning bouw weigeren. Als een perceeleigenaar ervoor kiest om het hemelwater op een verlaagd grasveld te lozen, met voldoende capaciteit en zonder problemen voor de omgeving, voldoet hij aan het Bouwbesluit 2012.

4.4 Hoogte, diepte en diameter van perceelaansluitleidingen (nieuwbouw)

Bij aansluiting van huishoudelijk afval- en hemelwater voor nieuwbouw gaat het Bouwbesluit 2012 uit van gescheiden leidingen tot de perceelgrens. Gedachte hierachter is dat de gemeente in de toekomst zonder problemen al het hemelwater van het particuliere perceel kan afkoppelen, als zij hiertoe besluit. In openbaar terrein kan de gemeente beide leidingen samenvoegen.

Voor huishoudelijk afvalwater en hemelwater bepaalt de gemeente de plaats, hoogteligging en diameter van de perceelaansluitleiding. Hierbij gaat het om de situatie op de perceelgrens (bij woningen zonder voortuin is dat dan bij de gevel). Een gemeente kan aangeven dat beide systemen op het perceel mogen worden samengevoegd. In dat geval is op grond van NEN 3215 in de hemelwaterafvoerleiding van ook een grondgebonden woning een ontlastput verplicht. Deze verplichting geldt ook als beide systemen in openbaar terrein samenkomen.

4.5 Extra eisen in bijzondere situaties

Soms kunnen extra maatregelen nodig zijn om de goede werking van de afvoervoorzieningen van een perceel (of

dat van de burenen) of de openbare riolering te waarborgen. Deze extra maatregelen kan een gemeente voorschrijven op basis van artikel 6.18, lid 5c. Bijvoorbeeld een buffervoorziening met beperkte hemelwaterafvoer, als een perceeleigenaar het hemelwater niet zelf kan verwerken en de afvoercapaciteit van het openbare riool beperkt is. Ook kan de gemeente extra eisen stellen aan de ontluuchting van het hemelwaterstelsel (zie paragraaf 4.7).

4.6 Aansluitingen voor grondwater en bedrijfsafvalwater

Het Bouwbesluit 2012 bevat geen voorschriften voor de aansluiting van grondwater en bedrijfsafvalwater. De gedachte hierachter is dat een gemeente deze afvalwaterstromen niet hoeft te accepteren. Besluit zij toch tot acceptatie, dan kan zij voor beide aansluitingen redelijke eisen stellen, bijvoorbeeld door dezelfde eisen te hanteren als in het Bouwbesluit gelden voor huishoudelijk afvalwater en hemelwater. Voor eisen aan de lozing van grondwater (en hemelwater) kan een gemeente ook een verordening vaststellen op grond van artikel 10.32a Wet milieubeheer. Hiermee kan zij bijvoorbeeld aangeven onder welke voorwaarden zij drainagewater wil ontvangen.

4.7 Ontluchting en beluchting

Voor de capaciteit en uitmondning van de ontspanningsleiding van de afvoervoorziening in nieuwe gebouwen verwijst het Bouwbesluit 2012 expliciet naar de NEN 3215 (zie ook paragraaf 3). Meestal zal dat voldoende zijn om ook de openbare riolering te ontluuchten. Bij een hemelwaterstelsel kan het nodig zijn de ontlastputten zodanig uit te voeren dat zij de ontluuchting niet blokkeren. Dat kan een gemeente dan voorschrijven op grond van artikel 6.18, lid 5c.

4.8 Materiaal terreinleiding

In artikel 6.18, lid 4, staan normen die betrekking hebben op het materiaal van terreinleidingen. Dit overzicht komt uit de (model)bouwverordening en is nog niet aangepast op de hedendaagse praktijk. In ieder geval wordt aan de eisen van het Bouwbesluit voldaan als op het materiaal, voor het betreffende toepassingsgebied, een door de minister erkende kwaliteitsverklaring is afgegeven.

Bijlage 1 Relevante artikelen uit Bouwbesluit 2012¹

Artikel 6.15 Aansturingsartikel

1. Een bouwwerk heeft een zodanige voorziening voor de afvoer van huishoudelijk afvalwater of hemelwater dat het water zonder nadelige gevolgen voor de gezondheid kan worden afgevoerd.
2. Voor zover voor een gebruiksfunctie in tabel 6.15 voorschriften zijn aangewezen, wordt voor die gebruiksfunctie aan de in het eerste lid gestelde eis voldaan door toepassing van die voorschriften.

Artikel 6.16 Afvoer van huishoudelijk afvalwater

1. Een gebruiksfunctie met een toilet- of badruimte of met een andere opstelplaats voor een lozingstoestel heeft voor die opstelplaats een afvoervoorziening voor huishoudelijk afvalwater.
2. Een afvoervoorziening voor huishoudelijk afvalwater als bedoeld in het eerste lid heeft:
 - a. bij een te bouwen bouwwerk: een capaciteit, een lucht- en waterdichtheid en een uitmonding en capaciteit van de ontspanningsleiding die voldoen aan NEN 3215;
 - b. bij een bestaand bouwwerk: een zodanige capaciteit dat elk daarop aangesloten lozings- toestel binnen 5 minuten kan worden gelegeed en een lucht- en waterdichtheid die voldoen aan NEN 3215.

Artikel 6.17 Afvoer van hemelwater

1. Een dak van een te bouwen bouwwerk heeft een voorziening voor de opvang en afvoer van hemelwater met een volgens NEN 3215 bepaalde capaciteit van ten minste de volgens die norm bepaalde belasting van die voorziening.
2. Een binnen een bouwwerk gelegen voorziening voor de opvang en afvoer van hemelwater is, bepaald volgens NEN 3215, lucht- en waterdicht.

Artikel 6.18 Terreinleiding

1. Een ondergrondse doorvoer van een afvoervoorziening als bedoeld in de artikelen 6.16 en 6.17 door een uitwendige scheidingconstructie van een bouwwerk ligt zoveel mogelijk haaks op de scheidingsconstructie.
2. De gebouwaansluiting van een afvoervoorziening als bedoeld in de artikelen 6.16 en 6.17 op de op het eigen erf of terrein gelegen riolering of andere voorziening voor afvoer van afvalwater is zodanig dat bij zetting de dichtheid van de aansluiting en de afvoer gehandhaafd blijft.
3. Een terreinleiding waardoor huishoudelijk afvalwater wordt geleid:
 - a. heeft geen vernauwing in de stroomrichting;
 - b. heeft een vloeiend beloop;
 - c. is waterdicht;
 - d. heeft een voldoende inwendige middellijn; en
 - e. bevat geen beer- of rottingput.
4. Het materiaal, de sterkte en de vorm van buizen en hulpstukken van een terreinleiding voldoet aan:
 - a. NEN 7002;
 - b. NEN 7003;
 - c. NEN 7013;
 - d. NEN-EN 1401-1;
 - e. NEN-EN 295-1;
 - f. NEN-EN 295-2; en
 - g. NEN-EN 295-3.
5. Op aanwijzing van het bevoegd gezag wordt bepaald:
 - a. indien voor de afvoer van huishoudelijk afvalwater een openbaar vuilwaterriool of een systeem als bedoeld in artikel 10.33, tweede lid, van de Wet milieubeheer aanwezig is waarop aangesloten kan worden: op welke plaats, op welke hoogte en met welke inwendige middellijn de voor aansluiting van een afvoervoorziening als bedoeld in artikel 6.16 op dat riool of dat systeem noodzakelijke perceel-aansluitleiding bij de gevel van het bouwwerk dan wel de grens van het erf of terrein wordt aangelegd;

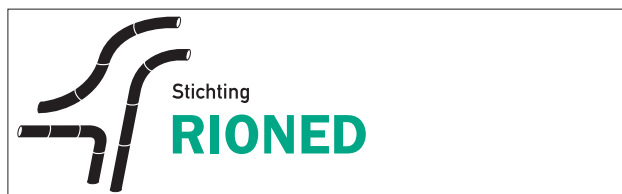
Meer informatie

- b. indien voor de afvoer van hemelwater een openbaar hemelwaterstelsel of een openbaar vuilwaterriool aanwezig is waarop aangesloten kan worden en hemelwater op dat stelsel of riool mag worden gebracht: op welke plaats, op welke hoogte en met welke inwendige middellijn de voor aansluiting van een afvoervoorziening als bedoeld in artikel 6.17 op dat stelsel of riool noodzakelijke perceelaansluitleiding bij de gevel van het bouwwerk dan wel de grens van het erf of terrein wordt aangelegd; en
- c. of, en zo ja welke voorzieningen in de afvoervoorziening of de op het erf of terrein gelegen riolering moeten worden aangebracht om het functioneren van de afvoervoorzieningen, naburige aansluitingen en de openbare voorzieningen voor de inzameling en het transport van afvalwater te waarborgen.

Meer informatie over het Bouwbesluit en de lozingsbesluiten in relatie tot de gemeentelijke watertaken vindt u in module A2100 Aansluiten en lozen van Stichting RIONED. Deze en alle andere modules van de Leidraad riolering vindt u op www.riool.net.

Dit is een gemeenschappelijke uitgave van Stichting RIONED, Uneto-Vni, ISSO, NEN en de Rijksoverheid.

Versie 1.0 (1 april 2012)

> 7

Noot

1) In onderstaande voorschriften zijn enkele redactionele verbeteringen aangebracht t.o.v. de op 1 april 2012 in werking getreden voorschriften. Die verbeteringen, die nog in de officiële tekst moeten worden doorgevoerd, hebben geen inhoudelijke consequenties.

NEN

Rijksoverheid

